

AZƏRBAYCAN MÜƏLLİMİ

Azərbaycan Respublikasının
Elm və Təhsil Nazirliyinin orqanı

18 avqust 2023-cü il
№31 (9039)

www.muallim.edu.az
muallim@edu.gov.az

Azərbaycan müəllimlərinin XVI qurultayı keçiriləcək

Dekabrın 15-də Bakı Konqres Mərkəzində Azərbaycan müəllimlərinin növbəti XVI qurultayı keçiriləcək.

Qurultayda dövlət rəsmiləri və hökumət nümayəndələri, millət vəkili, tanınmış ziyalılar, media qurumlarının rəhbərləri, təhsil işçiləri və digər qonaqlar iştirak edəcəklər. Qurultayda ümumilikdə 1700-ə yaxın nümayəndənin iştirakı nəzərdə tutulub.

Qurultayın keçirilməsinin əsas məqsədi Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin tarixi Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası"nda müəyyənləşdirilmiş hədəflərə nail olunması istiqamətində əldə edilmiş əhəmiyyətli nailiyyətlər, eləcə də 2018-ci ilin noyabrında keçirilmiş Azərbaycan müəllimlərinin XV qurultayından sonrakı müddət ərzində təhsil sistemində həyata keçirilmiş tədbirlər və islahatlar barədə Azərbaycan ictimaiyyətini məlumatlandırmaqdır. Bu mühüm tədbir həmçinin Azərbaycan Respublikası Prezidentinin sərəncamları ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının 2022-2026-cı illərdə sosial-iqtisadi inkişaf Strategiyası"nda müəyyənləşdirilmiş hədəflərə nail olunması və "Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərinə Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Proqramı"nın icrası istiqamətində təhsil sistemi qarşısında duran vəzifələri müəyyənləşdirəcək.

Qeyd edək ki, Azərbaycan müəllimlərinin ilk qurultayı 1906-cı ildə keçirilib. Qurultay ənənəvi olaraq 5 ildən bir təşkil edilir.



"Hesab edirəm ki, müstəqil Azərbaycanın müəllimlər qurultayı uğurla başa çatır, qurultayın qarşısında duran vəzifələr yerinə yetirilir. Müəllimlər qurultayında sərbəst, tam demokratik şəraitdə geniş və gözəl müzakirə, fikir mübadiləsi keçirildi. Bu, məni çox sevindirir".

Heydər ƏLİYEV

BU SAYIMIZDA

"Təhsil hər bir xalqın gələcəyini müəyyən edən başlıca sahədir"



"Yeni çağırışlar" onlayn müzakirə proqramının budəfki qonağı "Digital Promise Global" təşkilatının prezidenti və baş icraçı direktoru Jan Klod Brizard olub. Belə ki, Elm və Təhsil Nazirliyinin dəstəyi və "T-Network" təhsil işçilərinin təcrübə və kommunikasiya platformasının təşkilatçılığı ilə davam edən "Yeni çağırışlar" proqramının 15 avqust 2023-cü il tarixində yayımlanan bölümündə Jan Klod Brizard ilə "Rəqəmsal dünyada öyrənmək və şah əsər" barəsində danışılıb.

səh.2

"Əməkdar müəllimlərimizi tanıyaq"



Yeni tədris ili ərzində "Azərbaycan müəllimi"ndə yeni rubrikaya start veririk. "Əməkdar müəllimlərimizi tanıyaq" rubrikası altında təhsildə xidmətləri ilə seçilən təhsilverənlərimizin uğur hekayələrini paylaşacağıq. Həmin müəllimlərimizin əldə etdikləri hər uğurun arxasında müəllimlik eşqi, peşə həvəsi ilə yanaşı, ağır zəhmət, öz üzərində çalışma əzmi, yenilikləri ilk tətbiq etmək cürəti dayanır. İlk qonaqlarımız Qazax-Tovuz regionunda fəaliyyət göstərən müəllimlərdir. Qazax rayonu Xanlıqlar (əvvəlki adı Musaköy olub) kənd tam orta məktəbin müəllimi Xatun Hüseynxanova və Tovuz şəhər A.S.Puşkin adına tam orta məktəbin müəllimi Ceyran Məmmədovadır.

səh.3

İdeya ver, grant qazan



Son illərdə Elm və Təhsil Nazirliyi tərəfindən davamlı olaraq hər il keçirilən Təhsildə inkişaf və innovasiyalar üzrə grant müsabiqəsi təhsil sahəsində daha innovativ və yaradıcı ideyaların reallaşmasında mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Müsabiqənin keçirilməsində əsas məqsəd təhsil müəssisələri və təhsilverənlər arasında sağlam rəqabətin gücləndirilməsi, innovativ fəaliyyətin stimullaşdırılmasıdır. Daha innovativ və yaradıcı ideyaya malik layihə təqdim edən təhsilverənlər aşkarlanıb, onlara öz layihələrini reallaşdırmağa geniş meydan verilib.

səh.4

"Təhsil avtobusu - gələcəyə doğru"



Ağal kəndinin şagirdləri də layihəyə qoşulublar

STEAM metodologiyası üzrə təlimlər, intellektual yarış və oyunlar təşkil olunub.

Qeyd edək ki, layihə çərçivəsində Zəngilan - Laçın - Neftçala - Göyçay - Qazax - Tərtər - Qax - Bakı marşrutu üzrə səfər ediləcək. Layihəyə 300-dən çox şagird cəlb olunub.

Layihənin məqsədi şagirdlərə yeni bacarıq və vərdislər qazandırmaq, onlarda həyata fərqli baxış, dünyagörüşünün formalaşmasına təsir etmək və Heydər Əliyev irsinə təbliğ etməkdir.

Elm və Təhsil Nazirliyinin yeni elektron xidməti



Elm və Təhsil Nazirliyi (ETN) tərəfindən hazırlanan yeni elektron xidmət əhəlinin istifadəsinə verilmişdir.

Artıq vətəndaşlar "myGov" portalından qeydiyyatdan keçərək "Məlumatlarım" hissəsində "Ümumi təhsil haqqında sənədlərim" bölməsində ümumi orta təhsil haqqında şəhadətnamə və tam orta təhsil haqqında attestat barədə elektron arayışı asanlıqla əldə edə bilər.

Bu elektron xidmət istifadəçiləri heç yeri getmədən onlayn rejimdə sistem tərəfindən avtomatik formalaşan arayışı elektron şəkildə istənilən yeri ünvanlaya bilər.

Qeyd edirik ki, dövlət elektron məlumat sistemində olan bu məlumatlar 2015-ci ildən hazıradək olan dövrü əhatə edir.

Hazırda ETN tərəfindən bütün təhsil pillələri üzrə kağız daşıyıcıda verilən arayışların elektronlaşması prosesi davam edir.

HTP çərçivəsində Slovakiyada təhsil alacaq təqaüdü müəyyənləşib



Azərbaycan Respublikası ilə Slovakiya Respublikası arasındakı əməkdaşlığa əsasən, Hökumətlərarası Təqaüd Proqramları (HTP) çərçivəsində Slovakiyada təhsil alacaq təqaüdü müəyyənləşib. Belə ki, 2023-2024-cü tədris ili üzrə 1 nəfər Azərbaycan vətəndaşı sözügedən ölkədə təqaüdü əsaslarla təhsil almaq hüququ

qazanıb. Həmin şəxs "Matej Bel University"ndə slovak dilinə dair hazırlıq keçdikdən sonra magistratura səviyyəsində kompüter elmləri ixtisası üzrə təhsil alacaq.

Qeyd edək ki, sözügedən təqaüd proqramına dair elan (<https://htp.edu.az/news/2227>) aprelin 28-də dərc olunub.

İdeya ver, grant qazan

VII grant müsabiqəsi qaliblərinin uğur hekayələri

Son illərdə Elm və Təhsil Nazirliyi tərəfindən davamlı olaraq hər il keçirilən Təhsildə inkişaf və innovasiyalar üzrə grant müsabiqəsi təhsil sahəsində daha innovativ və yaradıcı ideyaların reallaşmasında mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Müsabiqənin keçirilməsində əsas məqsəd təhsil müəssisələri və təhsilverənlər arasında sağlam rəqabətin gücləndirilməsi, innovativ fəaliyyətin stimullaşdırılmasından ibarətdir. Daha innovativ və yaradıcı ideyaya malik layihə təqdim edən təhsilverənlər aşkarlanır, onlara öz layihələrini reallaşdırmağa geniş meydan verilir.

İyulun 28-də nəticələri açıqlanan "Təhsildə inkişaf və innovasiyalar üzrə VII grant müsabiqəsi" nə ümumilikdə 1407 layihə təqdim edilib ki, bu da ötən illə müqayisədə 306 layihə (28%) çoxdur. Müsabiqəyə daxil olan layihələrin 279-u ümumi təhsil müəssisələrinin, 1128-i isə təhsilverənlərin fərdi layihələridir. Bütün layihələr qəbul edildikdən sonra texniki ekspertizaya mərhələsindən keçirilib və 1398 layihə məzmun ekspertizaya mərhələsinə buraxılıb. Grant verilməsi nəzərdə tutulan layihələrin 72-si ümumi təhsil müəssisələrinin, 153-ü isə təhsilverənlərin fərdi layihələridir.

"Şagirdlərə texnoloji bilik və bacarıqlara yiyələnmələri üçün şərait yaradacağıq"



Salyan rayon Kərimbəyli kənd tam orta məktəbinin riyaziyyat və informatika müəllimi *Zeynəb Məmmədli* artıq 2-ci dəfədir ki, grant müsabiqəsində qalib olur. O, IV grant müsabiqəsində "Vətənimiz üçün təhsil" layihəsi ilə çıxış edib. Builki layihəsi haqqında *M.Zeynəb* qeyd edib: "Kənd məktəbinin şagirdlərində robototexnika və mühəndislik sahələrinə aid bilik və bacarıqları formalaşdırmaq məqsədi daşıyan "TechnoMan" layihəm VII grant müsabiqəsinin qalibi oldu".

Zeynəb Məmmədli vurğulayıb ki, məqsəd 6, 7, 8-ci sinif şagirdlə-

rində məntəqi təfəkkürü və əl bacarıqlarını, mühəndislik üzrə bilik və bacarıqlarını inkişaf etdirmək, dron texnologiyasına aid bilikləri, dronun manual idarəedilməsi, 3D modeləşdirmə ilə real həyatda istifadə ediləcək modellər yaradaraq 3D printerdə çap etmək bacarığını formalaşdırmaq, mikrobit ilə rəqəmsal dünyada iştirakə həvəs, eyni zamanda müxtəlif müsabiqə tipli STEAM layihələrində, xüsusən də STEAM Azərbaycan Festivalında iştirakına şərait yaratmaq arzusunadır. O, layihənin icra müddətində 30 şagirdin cəlb olunacağı STEAM məşğələlərin 3 modul - "Pilotsuz uçuş aparatları (təhsil dronları)", "Microbitlə proqramlaşdırma" və "3D Çap" üzrə təşkil ediləcəyini bildirib.

Z.Məmmədli qeyd edib ki, layihəsinin davamlı olması və ondan növbəti bir neçə ildə də şagirdlərin bəhrələnmə bilməsi üçün məktəbdə "TechnoMan klub" təşkil olunaraq daha çox şagirdə, hətta qonşu məktəblərin şagirdlərinə də texnoloji bilik və bacarıqlara yiyələnmələri üçün şərait yaradılacaq".

"Nanoelm-nanotexnologiyalar"la məşğul olmaq müəllim və şagirdlərə nailiyyət qazanmağa zəmin yaradacaq"



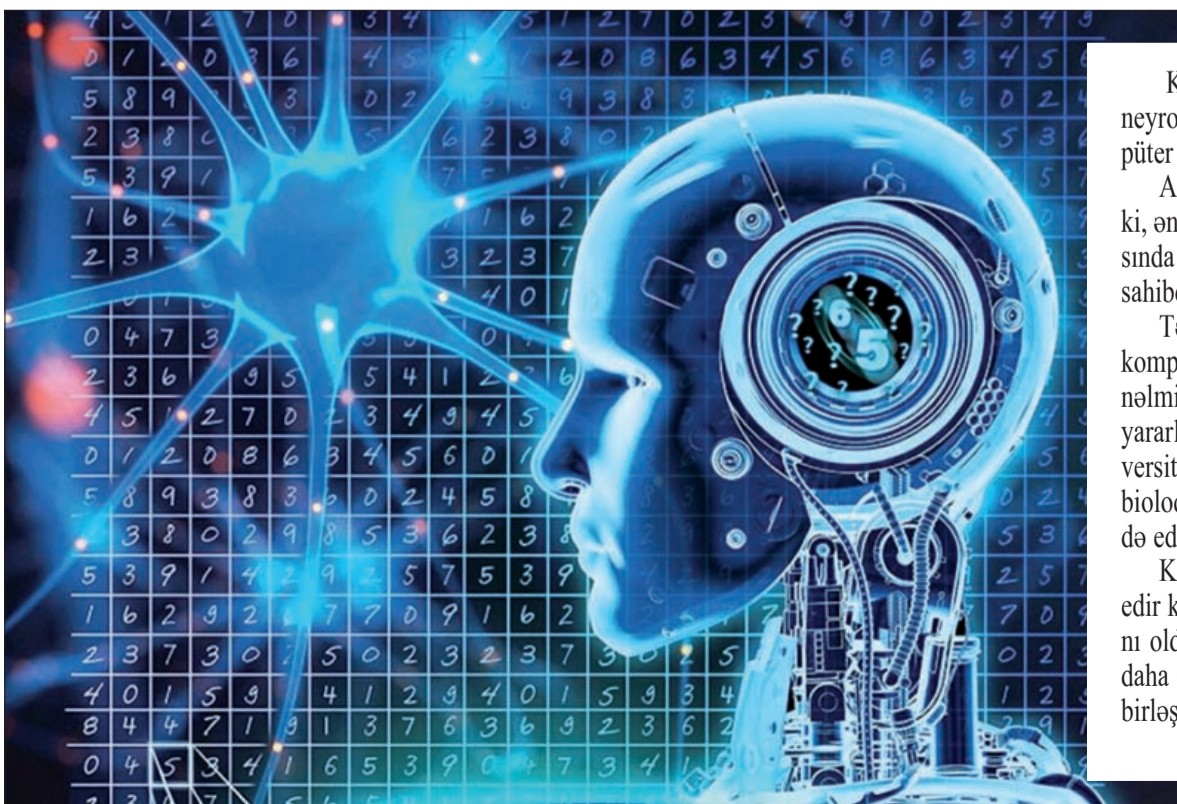
Pərvinə Zeynalova Ağdam rayon Ayaz Abbasov adına Qaradağlı kənd tam orta məktəbində kimya və STEAM müəllimidir. VII grant müsabiqəsində "NanoSTEAM real-virtual laboratoriyası" layihəsi ilə qalib olub. Layihənin əsas məqsədi araşdırma və analogiya əsaslanan elmi öyrənmə mühitində nanoelm və nanotexnologiya istiqamətindəki anlayışları, yenilikləri, əlçatan təcrübə fəaliyyətləri və onlayn tədris alətlərini şagird və müəllimlərə aşıla-

yacaq məşğələlər təşkil etməklə innovativ peşə və ixtisasların təbliğinə nail olmaqdır. Daha sonra istifadə ediləcək nanotexnologiyalarla bağlı təlim təqdimatları, materialları, təlimat və rəqəmləri və nano məzmunlu dərslər planları hazırlamaqdır".

O, layihənin faydalarından da söz açaraq vurğulayıb ki, ətraf kənd məktəblərindən layihəyə cəlb olunacaq şagird və müəllimlərə təlim və fəaliyyətlər, həmçinin Bərdə STEAM Mərkəzinə səfər təşkil olunacaq, vebinarlar və BDU-nun "Nano araşdırmalar mərkəzi"nin rəhbəri ilə onlayn görüş keçiriləcək: "Nanoelm-nanotexnologiyalar"la məşğul olmaq müəllim və şagirdlərə gələcək fəaliyyətlərində, fərqli yarış və müsabiqələrdə yeni yanaşma tətbiq edərək nailiyyət qazanmağa zəmin yaradacaq".

Tünzalə QULIYEVA

Kaliforniya Universitetinin alimləri beyinə bənzəyən kompüter hazırlayıblar



Kaliforniya Universitetinin alimləri kvant materiallarında neyronları və sinapsları təqlid edərək beyinə bənzəyən kompüter hazırlayıblar.

AZƏRTAC "SciTechDaily" saytına istinadla xəbər verir ki, ən son yaradılan bu texnologiya süni intellekt texnologiyasında kritik inqilab edə biləcək səmərəli proqram təminatına sahibdir.

Tədqiqatçılar araşdırmanı başlayarkən meqa quantum kompüterlərində hədsiz enerji israfının qarşısını almağa yönəlməmiş ardıcıl təcrübələr həyata keçirərək nəticədə quantuma yararlı proqram təminatı hazırlayıblar. Kaliforniya Universitetinin süni intellekt üzrə texniki mühəndisləri bu iş üçün bioloqlarla birgə çalışıb və insan beynini nümunə kimi istifadə ediblər.

Kaliforniya Universitetindən professor Robert Dines qeyd edir ki, əslində, bu texnika heç də insanın beyin funksiyalarını olduğu kimi kopyalamaq deyil. Üzərində işlədiyimiz üsul daha çox hibrid halda insan və robot xüsusiyyətlərini özündə birləşdirən mexanizmdir.

İlk tanışığımda xarakterinin gözəlliyini işıq bilim və şükranlıq yaşadım. O vaxtdan indiyədək hər görüşəndə mədəniyyəti, davranışı, gənclərə yanaşması ilə örnək olur mənə. Ömrünü, illərini elmə, təhsilə, təlim-tərbiyyəyə həsr etmiş kamil insanlardan biri həyatının ən gözəl çağında 65 illiyini qarşılayan professor Hümeyir Əhmədovdur.

İlk doktorantı olduğum elmi rəhbərim

14 avqust 1958-ci ildə tanınmış alim, akademik Hüseyn Əhmədovun ocağında göz açan Hümeyir Əhmədov 1975-1979-cu illərdə Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun (hazırda ADPU) riyaziyyat fakültəsində təhsil almışdır. Ali məktəbdə təhsil aldığı illərdə ictimai fənlər fakültəsində "Jurnalistika" ixtisası üzrə kursu, Zaqafqaziya komsomol məktəbini bitirmişdir. Bir sıra orta məktəblərdə müəllim kimi fəaliyyət göstərən H.Əhmədov 1984-1987-ci illərdə professor Zahid Qaralovun rəhbərlik etdiyi Azərbaycan Elmi-Tədqiqat Pedaqoji Elmlər İnstitutunun (Azərbaycan Respublikasının Təhsil İnstitutu) aspiranturasında əyani təhsil almağa yanaşı, həm də SSRİ Pedaqoji Elmlər Akademiyasının nəzdində olan Gənc alimlər məktəbinin dinləyicisi olmuşdur. Professor Əjdər Ağayevin rəhbərliyi ilə namizədlik dissertasiyasını uğurla müdafiə edərək pedaqoji elmlər namizədi alimlik dərəcəsinə layiq görülmüşdür. Bu illər ərzində kiçik elmi işçidən baş elmi işçi vəzifəsinədək yüksəlmiş, 1992-ci ildə SSRİ Ali Attestasiya Komissiyası tərəfindən ona böyük elmi işçi adı verilmişdir. Müxtəlif illərdə ikinci ali təhsil (bakalavr və magistr) diplomlarını almışdır. Mülki-hüquq üzrə magistr dərəcəsi vardır. 2000-ci ildən Azərbaycan Respublikasının Təhsil İnstitutunda elmi-pedaqoji kadr hazırlığı şöbəsinin müdiri vəzifəsində çalışır.

Pedaqogika üzrə elmlər doktoru, professor, Rusiya Dövlət Təhsil Akademiyasının, Təhsilin İnformatlaşdırılması Akademiyasının həqiqi üzvü, Rusiya Təbiətşünaslıq Akademiyasının akademik Hümeyir Hüseyn oğlu Əhmədov milli təhsil sisteminin inkişafı, təkmilləşdirilməsi, idarə edilməsi sahəsindəki məsələlərini həm nəzəri-konseptual, həm də praktiki baxımdan araşdırmış, prosesin dinamikasını tədqiqatə cəlb etmişdir. Ali təhsilin keyfiyyətinin yüksəldilməsinin əsas komponentlərini müəyyənləşdirmiş, elmi dövriyyəyə yeni təhsilşünaslıq anla-



yışını daxil etmişdir.

Tədqiqatlarında təhsil sisteminə həyata keçirilən islahatların başlanmasından keçən müddət ərzində baş vermiş prosesləri müasirlik mövqeyindən qiymətləndirmişdir. Bu müddət ərzində dövlət inhisarı ilə, mərkəzi idarəçiliklə, ideoloji təcəvillə xarakterizə olunan sovet təhsil sisteminə Avropa ali təhsil məkanına inteqrasiya edən ali təhsil sistemə keçid proseslərini pedaqoji-psixoloji və aksiooloji cəhətdən dəyərləndirmişdir. Təhsilin hüquqi nizamlaşmasının elmi əsaslarını tədqiq etmiş, ölkədə ilk dəfə olaraq ali məktəblər üçün "Təhsil hüququ" fənninin proqramını və dərslərini hazırlamışdır. Bir neçə dərsləyin, dərslərinin, monoqrafiyaların müəllifidir.

1985-ci ildən SSRİ PEA-nın Məktəb və pedaqogika tarixi üzrə problem şurasının üzvü, 2003-cü ildən ABŞ-ın Minnesota Universitetinin Təhsilin strateji planlaşdırılması üzrə Koordinasiya Şurasının üzvü və fəxri professorudur. O, 2006-cı ildə "Azərbaycan Respublikasının qabaqcıl təhsil işçisi" döş nişanı ilə təltif olunmuşdur. 2008-ci ildə ona "YUNESKO müəllimi" fəxri adı olan sertifikat verilmişdir. 2008-ci ilin sentyabrında Rusiya Federasiyasının üçüncü dərəcəli "Dolq i çest" ordeni ilə, 2009-cu ildə Rusiya Federasiyası Elm və Təhsil Nazirliyinin pedaqoji elmlərin inkişafında xidmətinə görə "K.D.Uşinski" adına medalla təltif olunmuşdur. 2017-ci ildə RTA-nın "Əməkdar elm və təhsil xadimi" fəxri adın layiq görülmüşdür. ATİAHİ RK-nin 100 illiyi medalı, 2021-ci ildə Azərbaycan Respublika-

sı Prezidentinin müvafiq sərəncamı ilə "Tərəqqi" medalı ilə təltif olunmuşdur.

2011-ci ildə doktorluq dissertasiyasını uğurla müdafiə edərək ona pedaqogika üzrə elmlər doktoru elmi dərəcəsi, 2017-ci ildə isə professor elmi adı verilmişdir.

2004-cü ildən "Pedaqoqlar sülh və qarşılıqlı anlaşma uğrunda" Beynəlxalq hərəkatının Azərbaycan təşkilatının üzvü, 2005-ci ilin yanvarında Moskva şəhərində Pedaqoji və Sosial Elmlər Akademiyasının müxbir üzvü, 2007-ci ilin aprelindən isə həqiqi üzvü, 2006-cı ilin aprel ayında Rusiya Dövlət Təhsil Akademiyasının xarici üzvü, 2007-ci ilin noyabrında Pedaqoji Təhsilin Beynəlxalq Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü (akademiki) seçilmişdir. 2008-ci ilin fevralında əsas Ulu Öndər Heydər Əliyev tərəfindən qoyulan Respublika Təhsil Şurası İctimai Birliyinin idarə heyətinin üzvü seçilib. "Qızıl Qələm" media mükafatı laureatıdır. 2008-ci ilin dekabrından Rusiya Hüquq Elmləri Akademiyasının, 2012-ci ilin iyunundan isə Rusiya Federasiyasının Təhsilin İnformatlaşdırılması Akademiyasının həqiqi (akademiki), 2017-ci ildən Rusiya Təbiətşünaslıq Akademiyasının müxbir üzvü, 2020-ci ildən isə həqiqi üzvüdür (akademiki).

Ümumilikdə müxtəlif ali məktəblərdə 20-dən artıq fəlsəfə və elmlər doktoruna rəhbərlik edir. Belə həyat yolu keçmiş bir alimni ilk doktorantı olmaq sevinci də mənə nəsb olmuşdur.

Professor Hümeyir Hüseyn oğlu Əhmədovun səmərəli elmi və pedaqoji fəaliyyətinin 45 və anadan olmasının 65 illik yubileyi münasibəti ilə əziz elmi rəhbərimi təbrik edir, ona cəsağlığı, yeni yaradıcılıq uğurları arzulayıram!

Müjkan MƏMMƏDZADƏ,
pedaqogika üzrə
fəlsəfə doktoru

